

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvost lista je v „Narodni tis-
karni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Gorice) se nam piše: Mož je bil v pravem pomenu besede — a žali-bog nij ga več mej nami, našega **Matije Doljaka**. Velika skrb za družino, ne-utrudljiva delavnost za občino, okraj in de-želo, požrtovalno prizadevanje za ljudski blagor sploh, in pred vsem za slovenski na-rod so bolehnega moža prezgodaj omagale in ga iztrgale iz naše srede. Ranjkega nijso odlikovale velike znanosti, on nij bil mož peresa, ampak mož železne volje, mož de-jaanja; kar ga posebno odlikuje, to je nje-gov neomahljiv značaj, njegova neomadeže-vana, da ne rečem, ostra poštenost.

V vrsto narodnih boriteljev stopil je Doljak še le začetkom leta 1868, takrat, ko smo se pripravljali k Šempaskemu taboru. Pred tem časom bil je sicer uže obče po-znan poštenjak in ljudoljub, pa brez prave narodne barve. Razprave zaradi omenjenega tabora so ga še le ogrele, in ko je na šem-paskem polji vprvič nastopil kot ljudski go-vornik, bil je uže v njem živo vnet narod-nostni čut, navdušen je bil za zedinjeno Slovenijo. Od tega časa naprej nij očeta Matije nikder več manjkalo, posebno na Go-riškem ne, kder je šlo za sveto narodno reč. Kot posestnik, kmetškega rodu se je posebno potezal za materijalno blagost ljudstva, in za to ga vidimo v vseh važnih krajnih, okraj-nih in deželnih zastopih neumorno delovati, dokler so ga še šibke, fizične moči po koncu držale. Še v zadnji bolezni, malo tednov pred smrtjo, udeležil se je težavnega poslo-vanja okrajne cenilne komisije.

Je-li čuda po tem, da je bil sprevod Doljakov sijajen, sijajnejši, nego je kedaj katerega videl stari Solkan. Od vseh strani Goriškega zbrala se je ogromna množica njegovih osebnih in političnih prijateljev, pa tudi njegove nasprotnike je nemila smrt po-mirila. Bili so tudi oni dostojno zastopani. Starešinstvo in čitalnica solkanska sta mu položila vsak svoj venec na rakev in tako odbor društva „Soče“, katere predsednik je bil; raz vencev so viseli krasni tribojni tra-kovi s primernimi napisi.

— (Volitve v trgovinski odsek) so izpale 8. januarija kakor smo pri tem cinično brezpostavnem ravnanju nasprotnikov slovenskega naroda pričakovati morali. Naši kandidatje so dobili po 114 in 112 glasov, nemškutarsko-vladni po 257. Ko bi ne bili naši reklamanti zavrženi, imeli bi bili mi, kljubu vsej nepostavnosti, vendar večino. O tem je šel rekurs na ministerstvo, ki terja, naj se vsa ta volitev ovrže. Tudi v držav-nem zboru in pri cesarji bode še o vseh teh nezakonitostih govor.

— (Iz Lukovice) v kameniškem okraji se nam piše 8. januarja: Katera živa duša bi si mogla tedaj misliti, da bode naša mala vas postala čez noč velikansko ognji-šče, kjer se kuhajo in pekó pastete, iz ka-terih morajo priskakati slovesnega dne kan-didatje nemškutarske stranke za kupčijsko zbornico. Ne samo na kupčijski oddelek je obrnena pozornost pritepenih agitatorjev, glavna skrb jim je premotiti in pridobiti si kmetске obrtnijske volilce. Vsaj enega, ali dva nemčurja hočejo potisniti v ta oddelek,

kar je baš isti maneuver, katerega je „Slov. Narod“ uže zadnjič enkrat pojasnil. In kdo so blaženi kulturo- in srečonosci, ki nadlegujejo sitnim muham enako, dan na dan nesrečne volilce, in trosijo laži in obrekovanja koder koli si upajo pridobiti kakov glas? Tu imamo najprej znanega Keceljevega komija iz Kamenika, ki se je pripeljal na elegantnih izposojenih sanel „fehtat“ in kledovat za volilne liste. Kecelj sam se je pisмено obračal do posameznikov, — da se bog usmili!

In tretji agitator — risum teneatis, to je c. kr. okraj. sodnijski adjunkt, dr. Karl Pauer, stričnik in bodoči dedič našega Korla Dežmana. Kdor ga pozna, se bode smehljaj, kdor ga pa ne pozna, temu ga tudi ne bomo popisali, vsaj izgubljeno nij v tem nič. Samo to hočemo povedati, kaj in kako dela mož za svojo stranko. Od svojega strijca Dežmana je dobil nekoliko pisem, v katerih popisuje „grabljar“ nekatere naših kandidatov, in jim prilastuje bog zna katere in kolikere slabe lastnosti, in ta pisma bere naš adjunkt po gostilnicah in butikah in jim obeša svojo lastno pridigo, v katerej razklada blagoslove nemškutarstva.

— (Iz Idrijske okolice) se nam piše: Kakor sem zadnjič v „Slov. Narod“ poročal, kako nepostavno so vladni agitatorji pri nas ravnali, da so si volilce za trgovinski oddelek pridobili, moram tudi od zdaj ko so se volilni listi za obrtniški oddelek delili, nekoliko poročati. Prišla sta namreč, kakor zadnjič tudi zdaj dva od vlade poslana gospoda, katera sta se gotovo nadejala, da jima bode tako gladko šlo, kakor zadnjič, ko sta za trgovinski oddelek agitirala. Ali delala sta pri nas, kakor pregovor pravi: „račun brez krčmarja“.

— (Z Radovljice) na Gorenjskem se nam piše 12. januarja: Tu zraven pošiljam volilni list, katerega blagovolite na volilno komisijo oddati. Žalibog, da imam le en sam volilni list za oddati, ker akoravno se je poprej v kakem kraju naročevalo, da ga ne oddati in nam poslati, vedeli so nemškutarski agenti, preslepariti volilce, in no-

benemu nij bil list izročen, da bi bil po našem uku z njim ravnal; vzel ga je brič takoj nazaj. Se ve, da je nevednost glavna pregreha, ali nikdar se še tacega ravnanja nijsmo prepričali ko zdaj, za to je tudi prilično dosti podpisov (17 Ur.) na protestu, in marsikatera gorka se je slišala o teh sleparijah nemškutarskih iz ust volilcev, — take kakor jih pisati ne smem, a bi dobro bilo, ko bi jih vlada vedela.

Smelo trdimo, da brez moralične izgube, iz tega boja nemškutarji ne bodejo izišli in tudi pri naših se bode zavest bolje izvedrila.

— (Iz kostanjevsko-krške) okolice se nam piše 12. jan.: Kako se postopa od nasprotne stranke, ki se tako radostno in ponosno imenuje „verfassungstreu“, naj pojasni sledeče: Vsakemu volilcu imajo se izročiti volilne izkaznice; v Sv. križki občini je okolo 40 volilcev, poslalo se nam je po nekem fantu glavarstvenega sluge samo devet; druge izkaznice, kakor za poštenjake Hribar, Dolinar itd. imel je nemškutarski trgovec Gač iz Kostanjevice. Pa kar je skoraj nemogoče, za vrlega narodnjaka Herbaherja, oštirja in posestnika v Sv. križu, prinesel je listnico kostanjevski c. k. adjunkt g. Ricci in ga prigovarjal, da naj podpiše, kar pa se ve da nij storil; neustrašeni junak Hrovat potegne Ricciju listnico iz rok. Romal je ta c. k. apostel dalje in pride v gostilnico g. župana Fr. Kerina, kateremu je kakor dokazuje v zavitku pridjano pisanje in raztrgana listnica, volilno izkaznico raztrgal, drugo izkaznico gosp. Janeza Kleina pa natrgal, ker ti samostojni narodnjaki nijso hoteli udati se. Tako je ta c. k. adjunkt hodil v treh krčmah, namestu da bi bil ta dan, to je včeraj vtorek (na katerem dnevu je glavni, ker ta dan je namreč tožni dan (Amtstag) opravljal svoja posla. Na ravno imenovani dan poklical je bil poštenjaka P. Grameca iz Vrhovne vasi in zažugal pod kaznijo, da se gotovo znajde; stranka pride v sodnijo, se ve da brez vsega opravka, ker mladi gospod „amtsleiter“ se je bolj brigal za agitacijo kot

za sodnijske posle. Potem pa naši birokrati tožijo, da so preobloženi z delom — pečajo se pa z rečmi, katere ne spadajo v njih službovanje.

— (Iz Velicij Lašč) se nam piše 14. jan.: Pri nas so volilci vložili na volilno komisijo sledeči lastno ročni protest: „Postava volilnega reda terja, da se voli prosto in da pridejo po postavnem potu voliteljni listki volilcem v roke. Pri nas se je temu ravno nasproti ravnalo. Ne župan, ampak sluga od c. kr. davkarskih uradnikov poslan je še le komaj dva dni pred volitvijo listke raznašal in nas mnogokatega v zмотo zapeljeval ter naravnost lagal, da nabira podpise kakor za volitev — za kranjski narod slovenski, nekaterim je pa rekel, da velja ta podpis za prošnjo, da bi manjše patente plačevali. Zapovedal je kar: naj se vsakteri volilec na rumen papir samo podpiše, in sicer takoj nemudoma. Listka nij nikomur dalje v rokah hotel pustiti, temuč ga je takoj odnesel, češ, da ima povelje, ga precej g. inšpektorju odrajtati, kateri bo zraven pripisal vse, kar še manjka. Tudi tistim volilcem, ki mu niso hoteli podpisati, in so zahtevali listek od njega ga nij hotel v roke izročiti, temuč ga je samovlastno odnesel. Po tem takem je pri vsem tem ravnanji bivala navlašna zмотa, posiljenje, brezpostavnost in neprosta volja, zatorej preklicujem z vso resno odločnostjo na tak nepošten način vlovljene podpise.“

— (Iz Budanj) na Vipavskem se nam piše: Strašne nepoštenosti in nesramne res ostudne nepostavnosti od strani necih slug gode se zaradi volitve. Liste nam je prinesel sluga c. kr. davkarje še le 10. t. m. mej popoldanjo službo božjo, ter takoj štiri volilce osleparil, trem odnesel je liste nazaj, rekoč, naj pridejo v trg podpisat. Šel nij nobeden. 7 glasov smo oteli. Oslepljeni 4 in 3 ki listov prejeli niso, mej njimi tudi nek Lah, ceglar, protestirali so na volilno komisijo, isto tako naš župan.

— (G. Fr. Kerin) župan v sv. križu je poslal volilni komisiji raztrgano legitimacijo, ki mu jo je c. kr. agitator uradnik

Rici iz Kostanjevice raztrgal. Sami smo videli corpus delicti.

— (Ministru) Banhansu so v Ljubljani bivajoči slovenski deželni poslanci, dr. Zarnik, Poklukar in Horak poslali v soboto telegram, kateri trditev Dežman-Šaferjevo, da je v deželi zadovoljnost zaradi obrt. volitev, na laž postavlja.

— (Iz Ljutomer) se nam piše 9. januarja: Tukaj je bila dve leti napredovalna kmetijska šola. Marljivi učitelj gospod Blaže Pernišek je podučeval o živinoreji, poljedelstvu, sadjereji, sviloreji, vinoreji, o gnoji, ki je duša kmetijstva in o čebeloreji. Gosp. nadučitelj Lapajne je gospoda Perniška večkrat nadomestoval, ter govoril o novi meri, o zgodovini Slovencev, in sploh, kar je koristno vedeti za kmeta. In to šolo so radi obiskovali kmetijski fantje, a tudi drugi možaki, katere je vse veselil ta poduk. Tudi jaz sem dve leti obiskoval to šolo. Ko smo bili pri koncu družega leta, pride gospod nadzornik Bauer v Ljutomer obiskovat šole, in tudi našo šolo je hotel obiskati, res smo se zbrali skupaj učenci v tej šoli. Mi smo se veselili prihoda nadzornikovega v našo šolo, da bi mu govorili o kmetijstvu kaj. Čakamo tri četrt na devet, pa zastonj; čakamo in čakamo, da začne dež liti z neba. Kaj tedaj hočemo storiti. Tedaj nam dovoli gospod učitelj iti proč, ker so bili nekateri učenci praznično oblečeni in niso radi hoteli biti mokri, zavoljo kasnega nemškutarja. In kaj se zgodi? Ta gospod nadzornik Bauer je rekel, da gospod Pernišek tukaj nema nobene šole, in to je laž. Gospod Pernišek je nas celi dve leti pridno podučeval, zdaj mora pa v zahvalo slišati, da še „nema nobene take šole“! Temu gospodu Bauerju torej očitam, naj se pri drugem obiskovanji šol drugače obnaša.

Slušatelj kmetijske šole.

— (Iz Trsta) se nam piše 14. jan.: žaško mestno starešinsvo se bočeta v kratkem volila dva poslanca, da se dopolni število v zboru. Uže se je začelo pridno agitirati od obeh strank, od ultra lahonskega „Progresso“ in od zmerno liberalnega „patrijotičnega

društva tržaškega". Upati je, da zmagajo kandidatje marljivega domorodnega društva, kajti, zadobilo je to društvo v vseh poštenih in inteligentnih krogih velik upljiv, ker ne gleda preko Adrije v zedinjeno Italijo, nego pospešuje v pravem pomenu korist Trsta in njegove okolice, a ne hodi po potu razupitega društva „il Progresso“ katerega namen je le zatiranje neitalijanskih elementov v Trstu in v okolici. Da je društvo „Il Progresso“ res jalovo, to se razvidi že iz tega, da razpada njegova stranka vidno dan na dan, kakor društvo samo na sebi, tako tudi časnik istega imena, organ, ki je že pred pol leta na sušici poginil, za katerim je šla v večnost tudi pred dvema mesecema v najem vzeta „Gazzeta de Trieste“.

Z veseljem morem že denes konstatirati, da bode čedalje bolj in bolj tržaški deželni zbor svoj obraz spremenil, in izgubili se bodo iz njega hudi sovražniki Slovanov, kakor je Hermet in drugi, kateri živijo v frazah onega lažiliberalstva ki hoče in pravi: „vse za nas za druge nič“.

Črez dolgih 6 let se je zopet odprla kupčija z žitom, da dohaja iz Ogerskega in Banata, kajti 6 let nas je Rusija previdevala po morji z žitom, da niso avstrijske dežele lakote trpele, po dolgem pretrganji prometa je sedaj zopet vse živo ob morji in železnici.

— (Iz sevniškega okraja) se nam piše: (Prošnja do štajerskega dež. šolsk. sveta.) „Hrvatje, bratje naši, čestitamo vam za vaš uspeh, katerega ste si priborili v zadnjih letih. Ako se ozrete v prejšnja leta, vidite prežalostni prizor, kateri se sedaj žalibog pri nas Slovencih kaže. Hrvatje niste imeli univerzitet, srednje in narodne šole bile pa so potujčene, ponemčene, ter popačene. A vse to imate sedaj na narodni podlogi. Čestitamo vam tedaj. Napredovali boste sedaj brzo. Ah, kaki prizor še pri nas Slovencih. Pri nas še nobene univerze, nobenih slovenskih srednjih šol, in celo ljudske šole, edino podlogo občne omike nam hočejo potujčiti. Je še kateri narod od sosednjega tako zatiran,

kakor naš slovenski? Gotovo ne. Hrvatski kmet, katerega so tudi z nemščino trpinčili sedaj Nemcev in še celo Magjarov trpeti ne more. In ravno ta prizor se uže pri nas prikazuje. Slovenski kmetje pridno beró slovenske knjige in časopise, ter se zavedajo svojih pravic. Godrnjajo uže zoper Nemce, ker njih jezik tudi pri nas še celo v ljudskih šolah in uradnih gospoduje, slovenščina se pa prezira. Vsakdo pameten ve, da na ta način napredovati ne moremo, marveč ostanemo zmirom za drugimi narodi. Mrmrá se uže: S krvavimi žulji si prislužimo krajcarje, da zmirom rastoči davki plačujemo, a dobička še celo od šol nemamo, nego dobivamo le pokvarjene, niti slovenski, niti nemški umejoče dečke iz njih. Za voljo božjo! Kako dolgo še bomo slovenski kmetje v takej sužnosti. Naj bi se vendar enkrat deželni šolski svet črez nas vsmilil, ter da bi nam to konfuzno nemščino vsaj iz ljudskih šol spravil. Sicer nij mira pri nas pričakovati. Nemščine slovenske dečke toliko izuriti, da je v javnem življenji rabiti zamorejo, — to je kolosalno delo. Saj se še gimnazijalec latinščine 8 let uči, in je še ne zna. Mej tem pa ima ljudska šola imevitnejo nalogo, kakor deco potujčevati. Zatiranja našega roda bode menda uže dovolj. Toliko značaja nam morajo Nemci uže pripisovati, da se po nikakoršni ceni ponemčiti ne bomo dali. Vse njih prizadevanje je zastonj. Mi smo in hočemo ostati Slovenci in Slovani. Imamo še bratov in prijateljev dovolj, kateri so našega mnenja in svesti smo si, da nas bodo koncem v naših idejah podpirali“.

— (Iz Polhovega gradca) se nam piše 6. jan.: Uže je kake tri leta, od kar smo pri nas pošto dobili, toda ves čas njene eksistencije godijo se graje vredne nerednosti, katerih le nekoliko tukaj omenim, nadejaje se, da bode enkrat c. kr. poštna direkcija tem napakam v okom prišla. Naše c. kr. poštarice ne bom omenjal. Ekspediterica, mlada in postrežljiva sirota, opravlja vestno to službo, dobiva za to opravilo baje celih 10 gold. na mesec in stanovanje

v poštni pisarni, in s tem mora živiti sebe in še eno mlajšo sestro. Postiljon, doslužen vojak, dobiva od poštarice kacic 13—14 gl. na mesec; da s tem plača komaj kosilo, vsakrati lahko ve, zatorej je primoran si drugod zaslužka iskati, in res, on je za vsako rabo sposoben. Mej potjo v Ljubljano ustavlja se pri vsakej hiši, ker eden mu naročuje to, drugi kaj družega, in to traja od Polhovega gradca do Ljubljane in nazaj grede baš tako.

— (Iz Črnomlja) se nam piše 5. januarja: 20. decembra 1874 se je bil sv. Elija tako hudo razljutil, da si je z bliskom in gromom velika zima stalno posteljo naredila, katere konec se uže komaj pričakuje. Pri vsem tem bi se ta velika zima še prenašati dala, ko bi po njej tudi konec tej neprenesljivej živinski kugi postal, kar se željno pričakuje, kajti naš okraj je uže naravno od celega sveta zaprt, oddaljen in odstranjen, vrhu tega nas tlači še mōra živinske kuge tako, da je joj. Kmet si uže pri sosedu za funt soli novcev ne more posoditi. Vse le toži, nemam pa nemam niti sam za funt soli denarja pri hiši!

— (Celjski okoličani) dobodo vendar lastno tri razredno ljudsko šolo, in se tako oproste jerobstva ponemčenih meščanov.

— (Ljubljanske deželne bolnice) pregled za l. 1874 izkazuje, da je bilo v tem letu bolnih v medicinskem oddelku 1101, v kirurški 994, v sifilitičnem 622, v ginekološkem 52, v norišnici 174, v porodnišnici mater 141 in otrok 124, tedaj vsega skupaj 3.208 oseb. Pri rednicah se pa vrh tega nahaja lepo število najdencev, namreč 656 otrok.

— (Za Črnomelj), kjer je živinska kuga, je c. kr. deželna vlada razpisala v zadnji seji zdravstvenega sveta službo za živinskega zdravnika, ki pojde tja.

— (Matične knjige) se razpošiljajo. Malo večje hitrosti bi bilo pa vendar tudi želeti.

— (Loška čitalnica) šteje 50 udov in se prav dobro ponaša. — Račun lanskega leta kaže dohodkov 575 fl. 19 kr. in stro-

škov 530 gl. 69 kr. (Stan blagajnice 44 gl. 50 kr.) — Glavni čin prejšnjega odbora je hvalevredna naprava novega glasovira. — Sedaj je naročeno 18 časopisov, mej temi 6 nemških in 1 hrvatski. Letošnji predpust se napravijo najmanj dve sijajniši veselici. Loška čitalnica, za ljubljansko najstarša, za drugimi sestrami nikakor ne zaostaje, temuč dobro napreduje.

— (Iz Gorice) nam pišejo: Zaradi izrednih zaprek v tiskarni sta se „Soča“ in „Kmetovalec“ dva dni zakesnila in izideta soboto.

— (Obesil) se je na Slapu pri Ipavi te dni priden, pošten, premožen mladenič Franc F. Uzrok samomora se pripisuje temu, da je on snubil hčer necega bogatina, a bogatinu se je zdela njegova z stotaki preobložena hčer zanj prebogata, in je svoj „da“ odrekel. Omeniti je še, da samomorec bil je v vsakem oziru izvrsten narodnjak, torej tem bolj škoda za-nj.

— (Neznani samomorilec.) V nedeljo 7. t. m. so našli v Št. Vidu, okraj Brdo, pod vrhami ležeče možko truplo z hladnim pasom okolo vratu. Pri zdravniškem raztelesenju je imel v želodcu arzenikovo kislino, vsled česar se sklepa, da se je nesrečnej hotel najprej ostrupiti in ker arzenik nij takoj učinkoval, se je v bolečinah obesil. V ta namen je iz pasu naredil ovratnico, privezal na svojo palico ter jo uteknil mej vrbe. Ker so bile vrbe prešibke, je uže v nezavednosti pal na tla, ter končal svoje življenje. Samomorilec more biti star kacic 26—30 let in je korenjaške postave; oblečen je bil čedno, namreč v sivej lovskej suknji, enacih hlačah, pod zgornjo suknjo je imel novo rudniško haljo s srebrnimi gumbi. Našli so pri njem listek z napisom: „Anton Steklasa, novembra 1874,“ dalje 54½ kr. denarja in srebrno cilindrsko uro.

— (Na sledki loterijske igre. Iz Cmureka na Štajerskem se nam piše: 11. t. m. zjutraj mej 8. in 9. uro se je tukajšni odpuščeni pisar pri c. kr. sodnji v Muri utopil. Bil je strasten stavec v malo loterijo, tako, da si je zelo na nepošteni

način za to potreben denar spravljal, ter pre in druge za precej veliko svoto ogoljufal. Na bregu ob Muri, kjer je v vodo skočil je pustil svojo suknjo, pipo in precej dosti sodnijskih spisov raz katerih je koleke ukradel. — Ker od novega leta nij imel nobenega zaslužka in najbrž sluteč, da pride vse na dan, je čez 50 let stari mož obupal, ter si na imenovani dan življenje končal v mrzlih valovih Mure. — Zopet en dokaz kam loterija ljudi pripelja, za to kličemo, proč z njo!

Politični razgled.

Notranje dežele.

O **avstrijski** opoziciji prinaša demokratska „Frankfurter Ztg.“ članek, v katerem izraža misel, da čas sedaj nij neugoden naskočiti na centraliste, ki so dogospodarili. Viharji, ki se v letu 1875 pripravljajo na Ogerskem, more tudi državopravna opozicija v Cislejtaniji porabiti, če hoče. Koloman Tisza je izdal geslo: proč z dualizmom. A z dualizmom pade tudi ustavoverna stranka.

O **kranjskih** volitvah v trgovinsko zbornico prinašajo zdaj nemški listi slavospevne članke, v katerih perfidno zamolčujejo sredstva ustavoverne stranke in pripisujejo zmago svoji stvari, a ne terorizmu in brezzakonju. — Varajo se pa, če mislijo, da ima ta „zmaga“ nemštva nad našim slovenskim narodom trajen in več kot začasen pomen. Baš take nesreče in s tacimi sredstvi doseženi vspehi naših narodnih protivnikov, bodo naš narod izurile in našo reč v njenih podlogah utrdile, da bode nepremagljiva, kadar se zopet vzvisi in vstane.

Češki svobodomiselní „Narodni listy“ imajo glede naših razmer narodno-političnih zanimiv dopis z Dunaja, v katerem se posebno omenja agitacija vlade kranjske pri volitvah v trg. in obrt. zbornico, pravijo namreč: „Ko bi pak tudi v obrtniškem oddelku ustavaci zmagali, potem pak mora biti na Kranjskem „nekaj gnjilega, prav gnjilega“. Očitanje, da je zmaga ustavakov zakrivila razpor mej Mlado- in Staroslovenci, je smešno, ker je volilni poziv podpisal baš tako Staroslovenec, kakor „mladi“. Poznati hibo, odkriti lastne slabosti, je uže samo na sebi uspeh. Slovenci bi dobro in pametno učinili, ko bi se zopet enkrat pogodili. Ena in druga stranka ste se pregrešili različnim

načinom. Slovenci so vstopili v rajhsrat — toda jih je tam kedo čul govoriti, kakor Slovence?“

V **Pragi** je 13. t. m. bila v češkem gledišči proti staročeškemu vodstvu glediščnemu velikanska demonstracija, od strani mladočehov, kakoršne češko gledišče še ne pomni. Igrala se je Sardoua drama „Rabagas“, ki persiflira demokracijo. Hrup je bil tako velik, da je morala miriti cela kompanija policajev občinstvo in na odru se je prikazal policajni komisar, kateremu je najeto staročeško občinstvo gromovito ploskalo. „Nard. listy“ pravijo, da je bil to prvi slučaj v češkem ustavu, na glediščnem odru, ko se je c. kr. policajnemu organu navdušeno ploskalo, ter končujejo: „Zares bil je to nepozabljiv trenotek staročeške lojalite!“ Mi pa obžalujemo, da se mej Čehi take scene godé, ki so le Nemcem na veselje.

Vsi **poljski** večji organi so se začeli v poslednej dobi zelo pogajati o tem kako bi se skupni program za vso avstrijsko opozicijo dobil. Tako n. pr. piše „Gazeta Narodova“: „Ko je nastopilo sedanje ministerstvo na vlado, govorilo se je o skupnem opozicijskem programu. Poljski člani konference vseh opozicijskih strank so izdelali dosta jasen načrt, toda sprejeti ga niso hoteli Čehi, in isto tako ne pozneje „pravna stranka“. Denes so se te razmere premenile. „Pravna stranka“ se je morala prepričati, da stoječa zarito pri svojem posebnem programu, nič ne doseže. Staročehi so lahko izpoznali, da so svojeglavno vztrajnostjo pri svojej politiki učinili razpor v češkem taboru in da niso samo Češko oddaljili naznačenemu cilji, tem več otrsli svoje postavljenje. Čas je res uže, da bi se vse frakcije opozicijske pogodile mej soboj, ter pristopile končno k vzajemnemu porazumljenju in tvorile skupen program“. — Enako opomenja „Czas“ Čehi, ter pravi, da so baš Čehi krivi, ker se niso sporazumeli z ostalimi federalisti in tako nasledovali ogersko politiko, kajti še zdaj ne mogo popustiti svojo pasivno opozicijo.

Vnanje države.

Ruski list „St. Peterburgskija Vedomosti“ piše o pomenu deželnih zborov in narodne činnosti avstrijskih Slovanov in pravi glede ustanovljenja zagrebškega vsenčilišča: „Šolsko vprašanje o učenem jeziku v šolah, je eden glavnih predmetov činnosti deželnih zborov. Na Ruskem opazujemo to delavnost samo s političnega stališča. Toda i

domača činnost deželnih zborov podaje ne malo zanimivih vprašanj, posebno po uvedbi direktnih volitev, mej katerimi zasluži največje pozornosti šolsko vprašanje in vprašanje o učnem jeziku. — Dalje omenja „St. Pet. V.“ vspehe, katere so dosegli slovanski poslanci v češkem deželnem zboru, moravskem, kranjskem, gališkem za gojitev ravnopravnosti jezikove in povzdigo narodnega šolstva. „Iz vseh teh navedenih izglede“ — nadaljuje ruski list, — „je jasno, da omenjeni zastopniki slovanski uvidevajo močno podporo in utrjenje za razvoj svoje narodnosti posebno v jeziku in šolah. Kakor v Cistejlaniji, baš tako v Translejtaniji uznavaajo slovanski rodoljubi, da je treba odgojevati tako vrsto ljudij v narodu, ki bi se ne sramovala rabiti narodnega govora v vseh razmerah življenja, ki so se izobraževali v domačem jeziku v narodnih in srednjih šolah“.

Pruski deželni zbor se je 16. t. m. odprl s prestolnim govorom, v katerem se poudarjajo le bolj provincijalne za vnanjo politiko ne važne naloge tega nemškega zastopstva.

Iz **Bosne** se v poslednej dobi vsaki dan poroča o turških nasilstvih proti kristijanskim prebivalcem. Tako je bil n. pr. francoski konzul pri belem dnevu v sredi Sarajeva na pol ubit, in konzul nemški, grof Bothmer, ki se je potegnil za francoskega konzula, je bil pahnjen raz konja in zasramovan.

V **Arabiji** je precej velika ustaja. Na severu blizu Chameru so prepodili Arabi z 50.000 možmi Turke, ter je potokli. Slednji so morali na begu popustiti Arabom vse puške, topove in živež. Uporniki se hočejo odtrgati od Turčije. Oboroženi so s starimi puškami, meči in noži. — Se li posreči Arabom otresti turškega jarma, pod katerim zdihujó od druge polovice trinajstega stoletja, tedaj pol tisoča let, nij še gotovo predvidati, ker težko puste lakome vevlasti evropske Arabom slobodne roke, da bi se poravnali s Turki.

K volitvam.

Kakor dopisi od vseh krajev kažejo, godilo se je veliko prevar in sleparij. Prosimo torej prijatelje po deželi, naj taka sleparjenja čisto kratko popišejo, osebe in dovolj prič imenujejo in pošljejo pismeno c. kr. državnemu pravdnistvu v Ljubljano resp. v Novo mesto, katero mora in

hoče preiskavo začeti in konstatirati resnico.

Za resnico pričati je dolžnost vsacega poštenjaka, torej naj se nihče ne odteguje.

Volitve morajo ovržene biti! Da pa vlado na to moralično prisilimo, treba, da sodnijsko dokažemo, da je resnica, kar trdimo o goljufanji in siljenji po c. kr. beri in družih taci ljudih. Mi moramo s svojimi podpisi in s pripravljenostjo pričati pred sodnijo, da je resnica, kar nemškutarji v svojih časopisih in telegramih na ministerstvo smelo taje.

Leta 1865, ko so bili slovenski narodnjaki zmagali pri volitvah v trgovinsko in obrtniško zbornico, bila je volitev ovržena na eno samo ničevno denunciacijo nemškutarsko. Cela dežela je bila tačas, nemškutarjem za ljubo, v preiskavi, a rezultat je bil ta — da je nekje en sam donasilec legitimacije vzel 10 krajcarjev. A, gospoda, čuvarji zakona, sedaj denite briče na prisego in izprašujte jih! Sedaj dajte sodniško ali temeljito in od nepristranskih mož, preiskati, ko vas čaka cela kopa pritožeb in na 100 prič. Volitev potem mora ovržena biti!

Gospodarske stvari.

Kako naj govedarji odgojajo goveda.

(Piše Blaže Pernišek.)

Koderkoli sem bil mej slovenskimi kmeti, nikjer nijsem ugledal le jednega samega govednjaka, kateri bi bil pravilno postavljen, kar bi se tudi s taisto svoto novcev dalo z jasnim umom napraviti v veliko korist goved. Za to ne bi trebalo bog zna kakovšnega stavitelja z visoke tehnične šole; kajti izveden narodni učitelj kmeta o stavljenji novega poslopja prav lahko strokovniško podpira.

Izmej ostalih gospodarstvenih napak v govednjaku omenjam denes to, da v premnogih krajih nema nihče postelje v govednjaku, da bi se mogel gospodar zanašati, ka eden ali drugi volar ali kravarica nadzoruje brejo kravo o porodu njenem. Koliko nesreč se zgodi! Pa tudi na prehlajenje in na slabi nastel se često kar nič ne gleda!

Naj bi uže vendar opustile naše muhaste ženske vsaj sedaj tatvinsko jemanje prvega

mleka, rumenkastega gostega mleka, koje bi moralo tele prvo sesati (ali pa piti), kolikor bi se mu ga poljubilo, ter le ostalo mleko naj pač prav čisto izmolževa kravarica, da ne pride krava (posebno prošnica) ob mleko. Ono prvo mleko je od narave nalašč za teleta pripravljeno, ne pa za sir, kojega so premnogi na teletovo škodo tako lačni in blebetajo, češ, da je to mleko teletu škodljivo, da se mu v vampu strdi (!). Kaj še! to mleko ima v sebi razjedljivost, katera baš postrževa teletom predporodni žlem po črevah. Sicer pa, ako se teletu krade ta pristna lastnina, često zaostane teletu ovi žlem po črevah ter se mu zapre gavnó; in če se mu tudi odpre, ga pa zopet tako izpera hitrica, da je v nevarnosti. Gospodarji, ako vas ženske ne ubogajo v tem oziru, bolje je, da malo porapočete nad njimi, nego, da bi vam lepo tele od rok moralo priti.

Prvih 6 tednov naj uživa tele zgolj še le namolženo kravje mleko. Ako dajemo teletu piti, treba je razdeliti to mleko na četertine, kar se mora torej 4 krat na dan dajati teletu kacic 12 litrov t. j. pol deveči bokal mleka.

Dobro je, da se tele malu privadi jesti; zato pa naj se podlaga teletu uže konec prvih 8 dnij mešanica na debelo razpehanega lanenega kravajca, od razdrobljenega ovsa in od rezanice dobre otave. Vsake teh rečij zadostuje pest, kar se postavi teletu v teletnjaku v kakovšnej tružici. To se ve, da je pozneje treba te podlage vedno več.

Da se tele prvile navadi jesti, treba ga je peljati prva 2 dneva večkrat k tružici, da večkrat povoha to zmes.

Teletu je pa treba tudi vode večkrat dajati, a vselej po malem in studenec mora biti.

Po 6. tednu začne tele dobivati z mlačno vodo zmešano mleko in sicer tako po malem se mu utrguje mleko, da v 9. tednu uže zgolj vodo pije in omenjeno dobro zmešnico uživa. Ako se mu zdaj nekoliko zrn soli dodaje, to mu jako ugaja. Vse te polage treba vedno več.

V 11 tednu naj se polaga teletu tale zmešanica na dan:

ovsa (na debelo zmlatega) $\frac{3}{4}$ do 1 fanta, lanenih kravajcev (zdrobljenih) $\frac{3}{4}$ do 1 funta, lanenega semena (stolčenega) $\frac{1}{4}$ funta, otave (zrezane) nekoliko pestij za nameček. Vrh tega naj se mu polaga pa še cele otave, kolikor je more pojedati.

(Dalje prih.)

Razne stvari.

* (U morjena nuna.) Dunajska „D. Z.“ ima neki dopis od 2. tega meseca iz dalmatinskega otoka Arbe, ki se glasi: „Arbe je majhen, dalmatinski otok s 3500 prebivalci; v mestu samem je le 900 duš. Na otoku so trije samostani in 15 cerkev. V mestu samem sta dva samostana, ki se zoveta sv. Anton in sv. Andrej. V prvem je 9 nun, ki čisto nič ne delujejo v blagor otoka. — Na leto plačujejo 500 goldinarjev davka, ter imajo premoženja 80.000 gold. samo v njivah in polji, a vendar jim je minolo leto cesar Ferdinand nakazal 100 gld., ker so uboge! Hčere najpremožnejših rodbin na otoku so v onih samostanih. V samostanu sv. Andreja je pak 7 nun, ki so isto tako bogate, kot prve. V samostanu sv. Antona tedaj, čegar zidovje okolo obdaja morje in skalovje, živela je nuna Marija Dolenec iz Postojne na Kranjskem. Samostanska dekla jej 1. januarja t. l. ob 7. zvečer prinese v njeno izbico večerjo, katere pak nuna Dolenec nij hotela. Eno uro pozneje je pak kar iz samostana izginola in nij je bilo moč najti. Se le drugo jutro so ljudje zvedeli, da pogrešajo nuno D., zakaj so tedaj nune molčale o tem celih 12 ur? — Takoj o 8 uri zjutraj privesla občinska komisija okolo samostana, ter zapazi pod samostanskim straniščem, prav zraven izbice Dolenčeve, ležati njeno truplo in sicer z glavo in desno roko v morji, obe nogi in levica ste bili pak na suhem. Vsled tega je komisija izrekla, da je bila Marija Dolenec umorjena v njene izbici in sem nalašč prenesena, ker se na njej nijso zapazile nobene rane, sama pak tudi nij mogla skočiti skozi okno, ker je le 14 palcev široko in 21 visoko, visočina na morsko skalovje pak iznaša 48 črevljev, tedaj bi se bila razbila.

Tržne cene

v Ljubljani 16. januarja t. l.

Pšenica 5 gld. 10 kr.; — rež 3 gld. 70 kr.; — ječmen 3 gld. — kr.; — oves 2 gld. 20 kr.; — ajda 2 gld. 90 kr.; — prosó 3 gld. — kr.; — koruza 3 gld. 30 kr.; krompir 2 gld. 40 kr.; — fižol 5 gld. 60 kr.; masla funt — gld. 52 kr.; — mast — gld. 50 kr.; — špeh frišen — gld. 34 kr.; — špeh povojen — gold. 42 kr.; jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 29 kr.; — teletnine funt 26 kr.; svinjsko meso, funt 25 kr. — sena cent 1 gld. 35 kr.; — slame cent 1 gold. — kr.; — drva trda 7 gld. — kr.; — mehka 5 gld. — kr.

Loterijne srečke.

V Trstu 16. jan.: 74. 51. 88. 71. 44.